

**УХВАЛА
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Атаманчука Василя Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих приписів статті 2 Закону України „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи“, першого речення частини третьої статті 67 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“

Київ
5 вересня 2023 року
№ 137-2(II)/2023

Справа № 3-123/2023(229/23)

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у складі:

Лемак Василь Васильович (голова засідання),
Головатий Сергій Петрович (доповідач),
Юровська Галина Валентинівна,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Атаманчука Василя Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих приписів статті 2 Закону України „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи“ від 8 липня 2011 року № 3668–VI (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 12–13, ст. 82) зі змінами, першого речення частини третьої статті 67 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“ від 28 лютого 1991 року № 796–XII (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1991 р., № 16, ст. 200) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Головатого С.П. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Атаманчук Василь Іванович як суб'єкт права на конституційну скаргу (далі – Заявник) звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням (вх. № 18/229 від 10 липня 2023 року) перевірити на відповідність Конституції України окремі приписи статті 2 Закону України „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи“ від 8 липня 2011 року № 3668–VI зі змінами (далі – Закон № 3668–VI), перше речення частини третьої статті 67 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“ від 28 лютого 1991 року № 796–XII зі змінами (далі – Закон № 796–XII).

Заявник вважає, що приписи статті 2 Закону № 3668–VI у частині поширення їхньої дії на Закон № 796–XII, перше речення частини третьої статті 67 Закону № 796–XII є такими, що не відповідають статтям 3, 8, частині першій статті 9, статті 16, частині п'ятій статті 17, статті 22, частинам першій, другій, четвертій, сьомій статті 41, частині першій статті 50, статті 56, частині першій статті 58, частині першій статті 65 Конституції України.

Згідно з приписами статті 2 Закону № 3668–VI, що їх оспорує Заявник, «максимальний розмір пенсії (крім пенсійних виплат, що здійснюються з Накопичувального пенсійного фонду) <...> (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною), призначених (перерахованих) відповідно до <...> законів України <...> „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“ <...> не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність».

Згідно з першим реченням частини третьої статті 67 Закону № 796–XII „максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною,

індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність“.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї документів і матеріалів впливає таке.

Заявник є особою з інвалідністю II групи внаслідок виконання обов’язків військової служби з ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

У 1993 році Заявникові призначено пенсію відповідно до частини першої статті 54 Закону № 796–XII у редакції Закону України «Про внесення змін до статті 54 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“» від 17 червня 1993 року № 3285–XII (далі – Закон № 3285–XII) у розмірі відшкодування фактичних збитків – 70 відсотків заробітку за роботу в зоні відчуження.

Протягом 2016–2021 років Заявник у зв’язку зі зміною законодавства щодо призначення, перерахунку та виплати пенсій окремим категоріям громадян неодноразово звертався до судів системи судоустрою України з адміністративними позовами до Головного управління Пенсійного фонду України в Івано-Франківській області (далі – Управління) щодо перерахунку призначеної йому пенсії.

У 2022 році Заявник звернувся до Івано-Франківського окружного адміністративного суду з адміністративним позовом до Управління про «визнання протиправними дій в частині невиконання пенсії, що не відповідає нарахованому розміру у повному обсязі; зобов’язання виплачувати пенсію по інвалідності у розмірі відшкодування фактичних збитків із ступенем втрати працездатності 70% у відповідності нарахованому повному обсязі призначеної згідно норм ч. 1 ст. 54 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“, перерахованої у

порядку постанов КМУ № 795 від 30.10.2013, № 486 від 12.07.2017 на виконання постанови Восьмого апеляційного адміністративного суду у справі № 300/329/19 від 08.07.2019 з урахуванням рішення Калуського міськрайонного суду у справі № 345/1834/16-а від 19.08.2016 – з 1.12.2018; зобов'язання відновити та виплатити заборговану суму – 76141, 21 грн. за період з 01.12.2018 по 08.07.2019; зобов'язання провести нарахування та виплату недоплаченої суми пенсії по інвалідності за період з 01.03.2021 по даний час».

Івано-Франківський окружний адміністративний суд рішенням від 9 вересня 2022 року відмовив Заявникові в задоволенні позову, ґрунтуючись на тому, що Восьмий апеляційний адміністративний суд у постанові від 25 серпня 2021 року у справі № 300/1644/21 за позовом Заявника до Управління погодився з висновком суду першої інстанції й зазначив, що перерахунок пенсії з обмеженням її граничного розміру є законним і обґрунтованим та не призвів до зменшення розміру пенсії, яку Заявник отримував.

Восьмий апеляційний адміністративний суд постановою від 30 грудня 2022 року апеляційну скаргу Заявника залишив без задоволення, рішення Івано-Франківського окружного адміністративного суду від 9 вересня 2022 року – без змін.

Колегія суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду ухвалою від 21 березня 2023 року відмовила у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою Заявника на рішення Івано-Франківського окружного адміністративного суду від 9 вересня 2022 року та постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 30 грудня 2022 року, зазначивши, що «у касаційній скарзі скаржник не навів обставин, передбачених у пункті 2 частини п'ятої статті 328 КАС України, а аналіз доводів касаційної скарги в сукупності з відображеними в судових рішеннях судів першої та апеляційної інстанцій обставинами справи не дають підстав для висновку про наявність у даному випадку обставин, наведених у підпунктах „а“-„г“ пункту 2 частини 5 статті 328 КАС України».

3. Обґрунтовуючи свою позицію щодо неконституційності оспорюваних приписів Закону № 3668–VI, Закону № 796–XII, Заявник наводить чинну на час призначення йому пенсії частину першу статті 54 Закону № 796–XII у редакції Закону № 3285–XII, відповідно до якої, зокрема, пенсії з інвалідності, що настала внаслідок каліцтва або захворювання, призначають за бажанням громадянина із заробітку, одержаного за роботу в зоні відчуження в 1986–1990 роках, у розмірі відшкодування фактичних збитків, який визначають згідно із законодавством, без обмеження, що, на думку Заявника, становило „гарантії держави щодо нарахування та виплати пенсії у розмірі відшкодування фактичних збитків для інвалідів-ліквідаторів військовослужбовців“.

На підтвердження своєї думки щодо невідповідності оспорюваних приписів Закону № 3668–VI, Закону № 796–XII статтям 3, 8, частині першій статті 9, статті 16, частині п'ятій статті 17, статті 22, частинам першій, другій, четвертій, сьомій статті 41, частині першій статті 50, статті 56, частині першій статті 58, частині першій статті 65 Конституції України, Заявник посилається, зокрема, на рішення Конституційного Суду України, рішення Європейського суду з прав людини, Конвенцію про права осіб з інвалідністю 2006 року, а також на Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та Перший протокол до неї.

4. Розв'язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Відповідно до статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга є прийнятною, якщо з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі приписи), сплинуло не більше трьох місяців (пункт 2 частини першої); як виняток, конституційна скарга може бути прийнята поза межами вимог, установлених пунктом 2 частини першої цієї статті, якщо Конституційний Суд

України визнає її розгляд потрібним із мотивів суспільного інтересу (частина друга).

Остаточним судовим рішенням у справі Заявника є постанова Восьмого апеляційного адміністративного суду від 30 грудня 2022 року, тому, з урахуванням вимог пункту 2 частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“, Заявник мав реалізувати право на звернення до Конституційного Суду України з цією конституційною скаргою до 30 березня 2023 року. Конституційна скарга надійшла до Конституційного Суду України 10 липня 2023 року, тобто після сплину тримісячного строку з дня набрання чинності остаточним судовим рішенням у справі Заявника.

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України вважає, що порушене в конституційній скарзі питання становить суспільний інтерес, потребує розгляду в межах конституційного провадження, отже, конституційна скарга може бути прийнята поза межами вимог, установлених пунктом 2 частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Аналіз змісту конституційної скарги свідчить про наявність підстав для відкриття конституційного провадження у справі.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 61, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

відкрити конституційне провадження у справі за конституційною скаргою Атаманчука Василя Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих приписів статті 2 Закону України „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи“ від 8 липня

2011 року № 3668–VI зі змінами, першого речення частини третьої статті 67 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи“ від 28 лютого 1991 року № 796–XII зі змінами.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**